

ŠKOLSKO NATJECANJE IZ GEOGRAFIJE 2023. GODINE

Razred ili kategorija natjecanja: ispit za 5. razred

Zaporka

--	--	--	--	--

Broj postignutih bodova ____ / 50

Potpis članova Školskoga povjerenstva

1. _____

2. _____

Potpis članova Školskoga povjerenstva koji su vrednovali odgovore:

P
e
č
a
t

š
k
o
l
e

Mjesto i nadnevak: _____

Zadatke je potrebno rješavati prema uputi ispred svake skupine zadataka.

Za rješavanje zadataka predviđeno je 75 minuta.

Odgovori se upisuju kemijskom olovkom plavom tintom koja se ne briše. Ako se upotrebljava obična olovka ili kemijska crvene ili koje druge boje (osim plave), učenik će se diskvalificirati. Pri rješavanju ispita treba primijeniti jezičnu normu hrvatskoga standardnog jezika, posebice treba poštovati pravopisna pravila o pisanju velikoga i maloga početnog slova geografskih imena. Za pisanje geografskih imena u ispitima i praktičnim radovima primjenjuju se rješenja iz *Hrvatskoga pravopisa* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (2013.).

Odgovori učenika moraju biti čitljivo napisani pisanim slovima, jedino je u zadacima u kojima je odgovor jedno slovo dopuštena uporaba čitljivo napisanoga velikog tiskanog slova.

Tijekom pisanja ispita ne smije se koristiti ničim osim navedenoga pribora za pisanje. Ova odredba podrazumijeva da natjecatelji ne smiju kod sebe (na sebi, ispod sebe, u svojoj odjeći i slično) imati predmete koji bilo na koji način mogu dovesti u sumnju pravilnu provedbu natjecanja. Učenici se ne smiju služiti atlasom, zidnom kartom ni računalom. Kartografski i grafički prilozi nužni za rješavanje zadataka sastavni su dio ispita.

Tijekom pisanja ispita natjecatelj se može koristiti papirom A4 formata koji mu dodijeli Školsko povjerenstvo ovjerenim pečatom škole. Nakon završetka pisanja taj se papir predaje Školskomu povjerenstvu i čuva s drugom dokumentacijom natjecatelja.

Potpuno pravilno riješeni zadatci, prema uputi za rješavanje, vrednuju se jednim, dvama ili trima bodovima. Netočno se riješeni zadatci, naknadno ispravljeni odgovori i odgovori napisani u zagradama ne vrednuju se.

Nakon isteka vremena za rješavanje zadataka ispit preuzima Školsko povjerenstvo.

**U PRVA ČETIRI ZADATKA JEDAN JE TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽI SLOVO
ISPRED TOČNOGA ODGOVORA.**

1

1. Koja je od navedenih tvrdnja o smjeru, trajanju i posljedicama rotacije Zemlje točna?

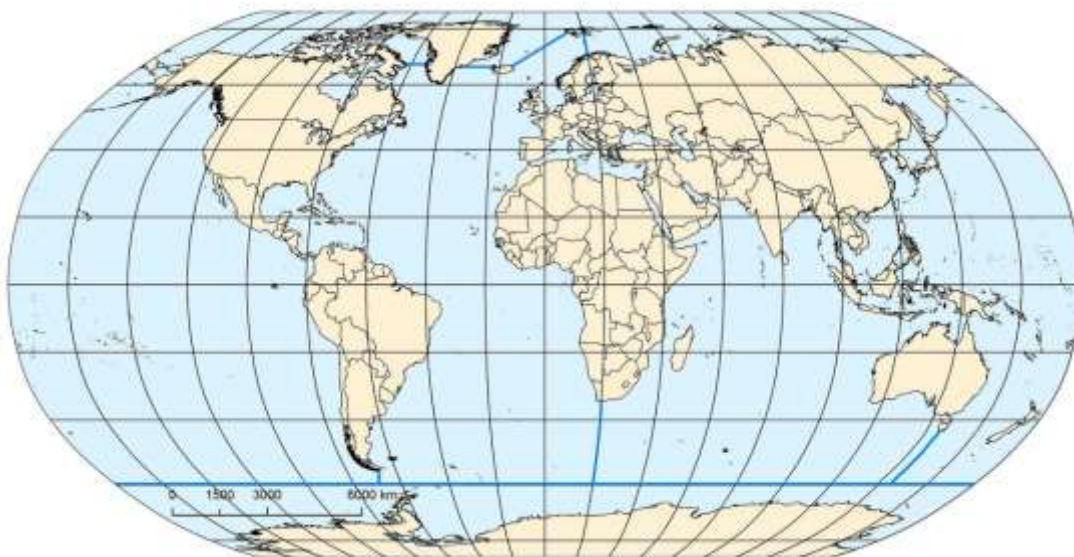
- a) Rotaciju Zemlje ne osjećamo zbog izmjene dana i noći.
- b) Točno trajanje jedne rotacije Zemlje iznosi 365 dana i 6 sati.
- c) Posljedica je rotacije Zemlje postojanje Sunčeva dana.
- d) Zbog rotacije Zemlje Mjesec se prividno giba po nebu od zapada prema istoku.

1

2. Na kojoj je udaljenosti od ekvatora točka koja je u geografskoj mreži nasuprot točki koja se nalazi na 90° sjeverno od ekvatora?

- a) na 0° od ekvatora
- b) na 45° sjeverno od ekvatora
- c) 45° južno od ekvatora
- d) na 90° južno od ekvatora

**SLJEDEĆA DVA ZADATKA RIJEŠI S POMOĆU PRILOŽENE GEOGRAFSKE
KARTE.**

1

3. Koje je ime kontinenta Novoga svijeta čiji se veći dio površine nalazi na južnoj polutci, a manji dio na sjevernoj polutci?

- a) Afrika
- b) Australija
- c) Azija
- d) Južna Amerika

1

4. Koji je jedini kontinent na Zemlji okružen samo jednim oceanom?

- a) Afrika
- b) Antarktika
- c) Australija
- d) Južna Amerika

U SLJEDEĆA TRI ZADATKA DVA SU TOČNA ODGOVORA.

ZAOKRUŽI SLOVA ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

1	
----------	--

5. Kojim se od navedenih geografskih sadržaja bavi prirodna ili fizička geografija?

- a) biljnim svijetom b) morem c) naseljima d) prometom
e) stanovništvom f) turizmom

1	
----------	--

6. Na koje se dvije od navedenih polutki nalazi jedini kontinent na Zemlji okružen samo jednim oceanom?

- a) na sjevernoj b) na južnoj c) na istočnoj d) na kopненоj
e) na zapadnoj f) na vodenoj

1	
----------	--

7. Koje od navedenih geografskih karata pripadaju tematskim kartama?

- a) gospodarske b) opće c) planovi d) pregledne
e) političke f) topografske

**U PAROVIMA POJMOVA KOJI SU PODEBLJANI I ODVOJENI KOSIM CRTAMA
U CIJELOSTI ZAOKRUŽI ONE POJMOVE KOJI SU TOČNI.**

2	
----------	--

8. Usporednice ili paralele na globusu su **kružnice** / **polukružnice** i sve su **jednake** / **različite** duljine. Pomažu nam pri orijentaciji i na njima se očitava **stupanjska** / **kilometarska** udaljenost od ekvatora koji presijeca **tri** / **dva** kontinenta.

2	
----------	--

9. Na Zemlji je ukupno pet oceana i **šest** / **sedam** kontinenata, a najveći je ocean **veći** / **manji** od najvećega kontinenta. Najveći je ocean na Zemlji **Atlantski** / **Tihi** ocean i on graniči sa svim ostalim oceanima, a oplakuje (dodiruje) **četiri** / **pet** kontinenta.

SLJEDEĆA DVA ZADATKA RIJEŠI S POMOĆU PRILOŽENE GEOGRAFSKE KARTE.

3

10. Na priloženoj geografskoj karti kružićem (●) označi krajnju točku na Zemljinoj površini kroz koju prolazi Zemljina os.

Ime te točke je _____.

Ime je kontinenta Novoga svijeta vidljivoga na priloženoj geografskoj karti je _____.

2

11. Na priloženoj geografskoj karti podebljaj crtu kojom je označen početni meridijan.

Ime je kontinenta Staroga svijeta kojim prolazi početni meridijan, a vidljiv je na priloženoj geografskoj karti _____.

U SLJEDEĆA DVA ZADATKA DOPUNI REČENICE.

2

12. Zbirku geografskih karata uvezanih u knjigu nazivamo _____, a stručnjake koji prikupljanju, odabiru i obrađuju podatke za izradu karata nazivamo _____.

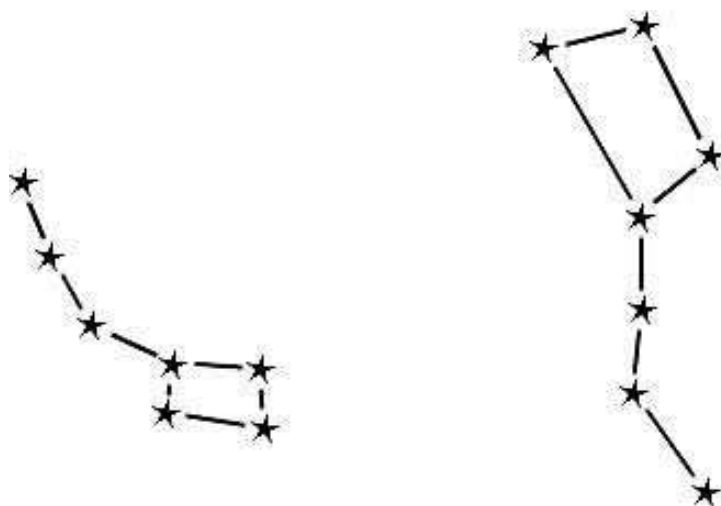
3

13. Ako smo u našim krajevima u podne okrenuti prema Suncu, okrenuti smo prema glavnoj strani svijeta koju nazivamo _____, iza nas je glavna strana svijeta koju nazivamo _____, a desno od nas je glavna strana svijeta koju nazivamo _____.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠI S POMOĆU PRILOŽENE SKICE.

3	
----------	--

14. Na priloženoj skici prikazana su dva zviježđa važna za orijentaciju na sjevernoj Zemljinoj polutki. Na crte ispod svake skice upiši imena prikazanih zviježđa.

Zaokruži na priloženoj skici zvijezdu Sjevernjaču.

**SLJEDEĆA ČETIRI ZADATKA RIJEŠI S POMOĆU PRILOŽENIH
GEOGRAFSKIH KARATA I SKICE.**

3	
----------	--

15. Promotri priloženu geografsku kartu regija Europe.

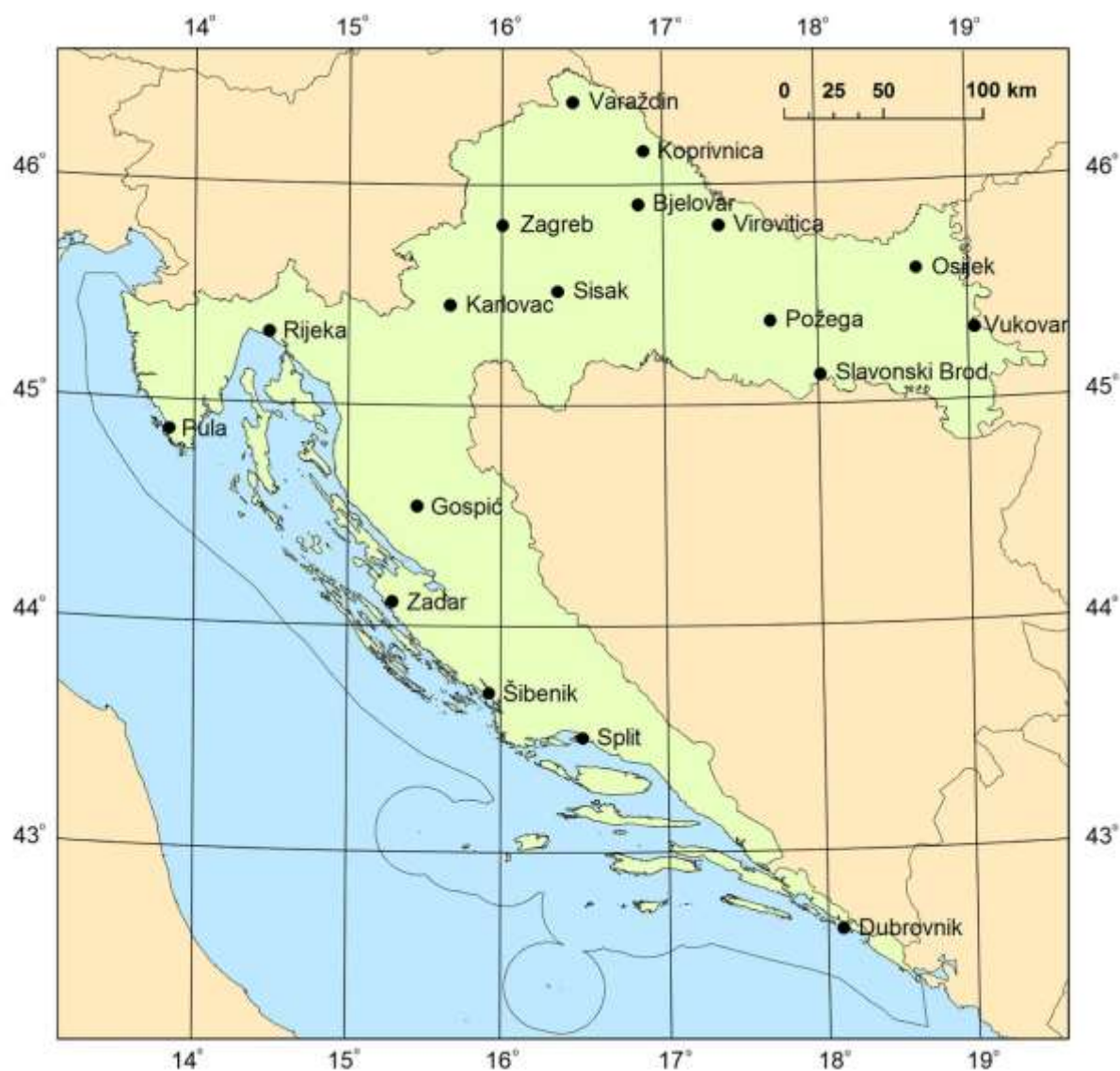

Imenuj regije Europe koje se dijelom nalaze na zapadnoj Zemljinoj polutki.

Imenuj regije Europe koje se dijelom nalaze u sjevernom hladnom pojasu.

Imenuj regiju Europe na čijoj se istočnoj granici nalazi gorje Ural.

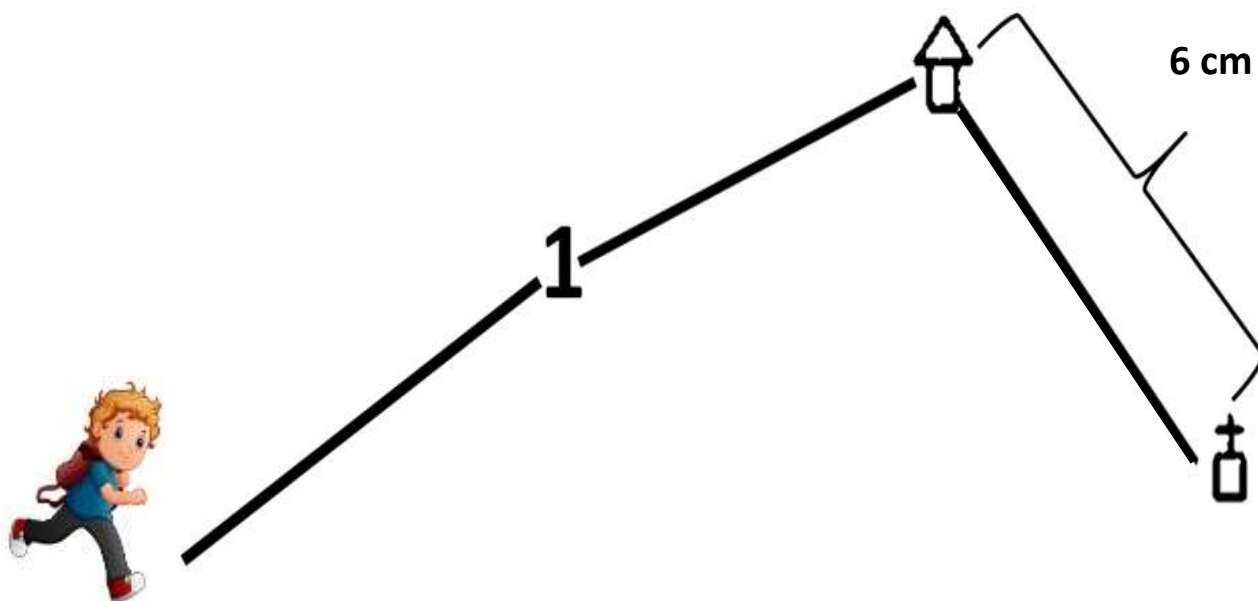
16. Promotri priloženu geografsku kartu s ucrtanom geografskom mrežom.

Na kojoj se sporednoj strani svijeta nalazi Požega u odnosu na Slavonski Brod?

Na kojoj se glavnoj strani svijeta nalazi Virovitica u odnosu na glavni grad Republike Hrvatske?

17. Promotri priloženu skicu i polazni tekst.

Luka je krenuo na put i uputio se prema dvorcu. Putem prema dvorcu prešao je prijevoj. Mjesto prijevoja na skici označeno je brojem 1. Nakon što je razgledao dvorac spustio se prema samostanu koji je od dvorca udaljen 3 km.

Zaokruži slovo ispred topografskoga znaka koji prikazuje prijevoj.

a)

c)

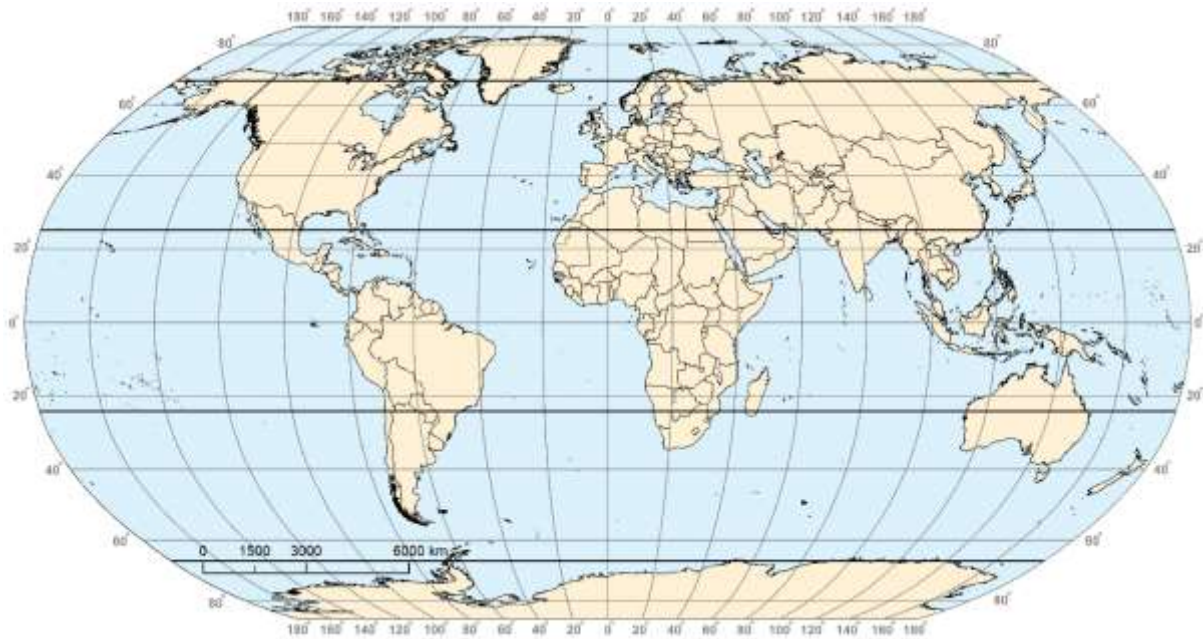
e)

b)

d)

U kojemu je brojčanom mjerilu izrađena skica ako na njoj udaljenost od dvorca do samostana iznosi 6 cm? _____

18. Promotri priloženu geografsku kartu.

Označi kružićem (●) i znakom X na geografskoj karti točku sljedećega geografskog smještaja:
20° južno od ekvatora i 60° zapadno od početnoga meridijana.

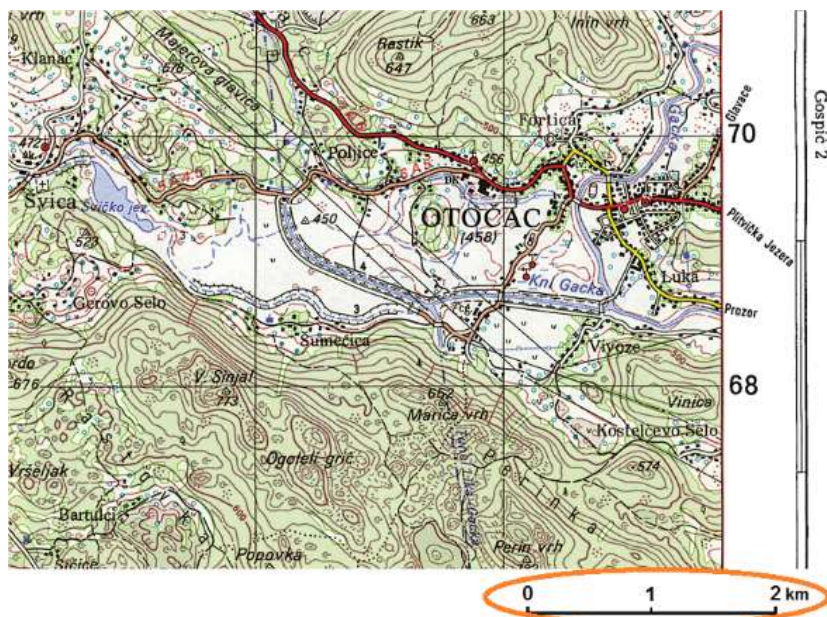
Koja su imena oceana koji okružuju kontinent na kojemu se nalazi točka 20° južno od ekvatora i 60° zapadno od početnoga meridijana?

Koje je ime otoka na kojemu se nalazi točka geografskoga smještaja 20° južno od ekvatora i 45° istočno od početnoga meridijana?

SLJEDEĆA DVA ZADATKA RIJEŠI S POMOĆU PRILOŽENIH GEOGRAFSKIH KARATA I CRTEŽA.

2

19. Promotri priloženi isječak topografske karte.

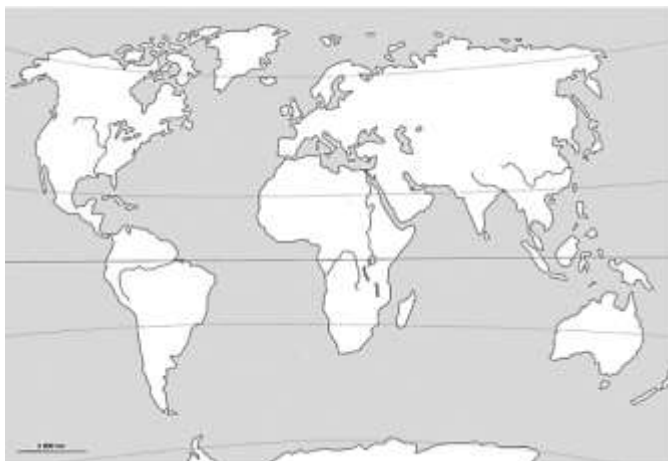
Koji je naziv vrste mjerila zaokruženoga na isječku priložene topografske karte?

Veliki Sinjal nalazi se jugozapadno od Otočca. Koliko iznosi nadmorska visina toga vrha?

_____ metara

3

20. Promotri priloženi crtež i geografsku kartu.

Na odgovarajuće mjesto na crtežu i na geografskoj karti upiši riječ ekvator.

Na priloženome crtežu i na geografskoj karti kosim crtama iscrtaj južnu Zemljinu polutku.

Na priloženome crtežu na ekvatoru strelicom označi smjer Zemljine vrtnje.

U SVAKOME OD SLJEDEĆA DVA ZADATKA U TEKSTU SU TRI POGREŠNE RIJEČI. PRONADI U TEKSTU POGREŠNE RIJEČI (pojmove), ISPIŠI IH U PRVI STUPAC TABLICE, A UZ NJIH U DRUGI STUPAC, U ISTOME REDU, UPIŠI TOČNE RIJEČI (točne pojmove).

3

21. Pažljivo pročitaj tekst o izradi geografskih karata i riješi zadatak kao što je napisano u naputku.

Izrada geografskih karata vrlo je složen proces. Riječ je o pojednostavnjenoj i umanjenoj slici manjega ili većega dijela Zemljine površine na zakrivljenoj plohi. Sadržaj je na geografskim kartama prikazan geografskim znakovima. Mjerilo karte sastavni je dio geografske karte. Karte koje u atlasu prikazuju velike dijelove Zemljine površine izrađene su u krupnom mjerilu.

NETOČAN POJAM	TOČAN POJAM

3

22. Pažljivo pročitaj tekst o veličini i obliku Zemlje.

Zamišljena polukružnica jednako udaljena od Sjevernoga i Južnoga pola naziva se polutnik. Opseg polutnika iznosi oko 40 000 km, a opseg velikom kružnicom preko oba Zemljina pola nešto je dulji jer je Zemlja spljoštena na polovima. Ta je spljoštenost toliko mala da se iz svemira ne uočava golim okom. Stoga je i najvjerniji umanjen model Zemlje oblikovan kao kugla, a naziva se planiglob.

NETOČAN POJAM	TOČAN POJAM

SLJEDEĆA DVA ZADATKA RIJEŠI S POMOĆU PRILOŽENIH GEOGRAFSKIH KARATA.

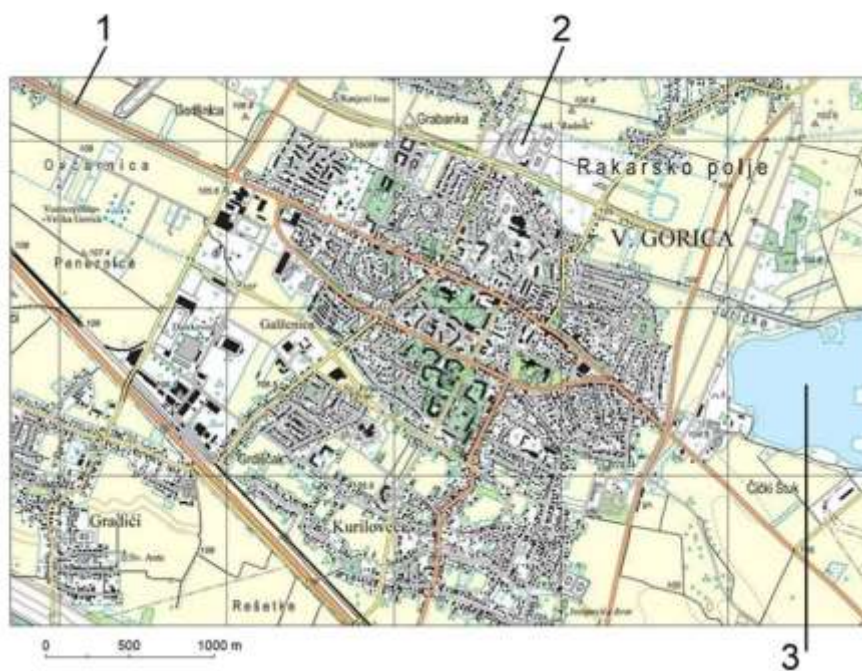
2

23. Promotri priložene geografske karte. Na crte upiši nazive vrsta geografskih karata kojima prema sadržaju pripadaju priloženi primjeri.

3

24. Promotri priloženu geografsku kartu.

Koji je naziv elementa društvene osnove na priloženoj karti označenoga brojem **1**?

Koji je naziv objekta označenoga na geografskoj karti brojem **2**? Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

a) sportska dvorana b) sportsko igralište c) trgovački centar d) tvornica e) zgrada

Koji je element prirodne osnove na priloženoj karti označen brojem **3**?